

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strassmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXII.
Kranj, 29. oktobra 1938

Št. 44.

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40.- din, polletno 20.- din,
četrletno 10.- din.

Slovani — kaj?

Prod kratkim je naš list zapisal, da so zdaj za slovanstvo usodni dogodki v Evropi prišli najmanj petindvajset let prerano. In zgodilo se je, kakor je bilo pričakovati. Vprašanje, kaj se je tikało globoko le Slovanov, so rešili po svoje Germani in Romani, ne da bi zraven pozvali Slovane. Brez Slovanov so Slovane obsodili in prodali. Zalostna usoda, ki kaže, da Slovan ni nikjer upoštevan in da vesile prezirajo Slovane ob vsaki priliki.

Kako in zakaj tako? Zato, ker Slovan ni zedinjen. Slovan je pocepljen, brat proti bratu, in takih bratov, ki se med seboj prepirajo in sovražijo, se nihče ne boji, vsakega izmed njih lahko napadeš, ker veš, da eden drugemu ne pomaga, marveč ti še pomagajo udariti po lastnem bratu. Zgled v zadnjih za slovanstvo usodnih in žalostnih trenutkih je Poljska, ki je čakala s svojo armado, da Češkoslovaški zabode nož v hrbet. Zalostno — prežalostno!

Odkod to preklestvo med nami Slovani? Izvira iz tisočletne sužnosti. Slovan je navajen hlapčevanja, navajen je tujega zapovedništva nad seboj. Kadar je prost, sploh ne ve kam bi se obrnil in počenja stvari, ki vodijo v novo sužnost. Ni se zgodilo prvokrat, kar se je. Zgodovina Slovanov pravi, da so tako ravnali skozi vsa stoletja, odkar se je pojavilo slovanstvo v Evropi. Menda malo manj kakor 250 milijonov Slovanov je nas na svetu, več kakor trikrat toliko kot Germanov in skoro več, kakor je v Evropi vseh germanskih in romanskih narodov, pa kaj štejemo? Nič. Nihče nas ne upošteva. Germani in Romani vladajo Evropo brez Slovanov.

Mati vseh Slovanov je in bi morala biti Velika Rusija. Iz njenega srca bi moralo prihajati slovanstvo življenje in poživljati vse slovanse vevice, ki se raztezajo po svetu. Toda današnja Rusija, kaj je? Mehka slovanška duša se je dala prevarati židovstvu, katero je prodalo in vsililo naši slovanški materi Rusiji nesrečni komunizem, ki je najnevarnejši bacil za vsak narod, da mu uniči narodno zavest in ga zavede v neki nepraktični in neizvedljivi internacionalizem, v neko občestvo, ki se ni še nikjer obneslo, a za seboj pa pustilo povsod strašne posledice. Komunizem je uničevalce narodnosti in vsake narodne zavesti. Zopet imamo vzgled kar pri roki. Poglejmo na sodobno Rusijo. Ko se je začel notranji metej v Spaniji, ki je za nas Slovane več ali manj brez pomena, v kolikor se ne dotika onih dejstev, ki so mednarodnega značaja, so bili gospodje v Moskvi takoj zainteresirani in so začeli pošiljati orožje v Spanjo. Ko gre za Slovane, so vse bolj hladni, mesto, da bi stopili na plan z ukazom: do tu in ne naprej! Mi nismo za carje in obsojamo, kakor so vladali Rusiji. Ampak nihče pa ne more trditi, da ruski carji niso bili Slovani in da se niso za Slovane potegnili. Kdo je prišel Srbom na pomoč proti Turkom? Koga se je bivaš Avstrija vedno bala, kadar je imela opravka s Slovani? Prejšnja Rusija se je vedno oglašila za Slovane. Sedanje načelstvo sodobne komunistične Rusije se za slovanstvo ne briga.

Slovanstvo je danes brez vsake zaslombe v svetu. Najbolj zavežni Slovani so Čehi. So bili in so. To je treba priznati. In po tej najbolj živi slovanški edinci so zdaj udarili Nemci, ji zožili meje in okrog nje postavili tesnejši obroč germanstva. Ta slovanški otok sredi germanstva je sicer živ in močan, toda oslabilen od velikega tujega morja. Za Slovane edina rešitev je, da se predramijo in temeljito pregledajo svoje načrte za bodočnost, če jih kaj imajo. Dokler ne bomo imeli Slovan zastavljenejšega jasnejšega programa za slovanstvo, toliko časa bomo tavalji vsak zase, vsak na svojem stranskem potu, pogubnem za naš vsi. Dvestopetdeset milijonov Slovanov je ogromna moč, ali se je Slovani zavedamo in ali se je bomo Slovani sploh zavedali kdaj? Na to vprašanje moramo Slovani sami odgovoriti. Na nas samih je Slovanški

voditelji kvišku glave, začnite misliti predno bo prepozno.

Sredi Evrope se pripravljajo sedemdeset milijonov Germanov na rop proti slovanstvu. Hitler piše v svoji knjigi „Mein Kampf“: „Ako gledamo na pridobivanje nove zemlje, moramo misliti edino na Rusijo...“ — Ali ni to

O rasti in umiranju narodov

Val dogodkov nas je z vso silo potegnil v vrtnice vsakdanjosti, da za podobna razmišljanja nismo našli ne časa, ne prostora. Saj tudi trenutno ni ravnno primeren čas, da bi se človek ukvarjal s filozofskimi vprašanji, a vendar smo mnenja, da včasih kratek oddih dobro dě in da prav nič ne bo škodilo, če povedemo naše bralce za nekaj trenutkov v mirni svet zgodovinskega opazovanja, ki nam je ravno v dobi hitrostnih rekordov tako dobrodošel.

Rekli smo že večkrat, da so narodi v svoji celoti žive tvorbe, ki preživljajo svojo mladost, svojo moško dobo in svojo starost, z vsemi lepotami in napakami prav podobno kakor posamezen človek svoje življenje od rojstva do smrti. Pa poglejmo danes na nekaterih primerih, če se ta naša trditve ujema z resničnostjo. Ne bomo posegli predaleč nazaj v sivo dobo zgodovine, ker bi s tem mogoče lahko spravili kakega bralca v zadrego. Moj Bog, vsakdo nima priložnosti hoditi leta in leta v šole, da bi kaj več izvedel o preteklosti evropskih narodov. Zato se bomo v svojih opazovanjih omejili samo na nekaj narodov, ki jih boljše ali slabše poznavajo vsi naši bralci.

Poglejmo si najprej Angleže. To je narod, ki danes obvlada skoraj polovico sveta, v resnici pa prav za prav vrši kontrolo nad življenjem vseh narodov. Kako je to mogoče, da bori 60 milijonov Britancev dejansko nadzira svet? Po našem mnenju je to pač narod v sreli moški dobi. Rekli smo, da je v tej dobi v glavnem konec osvajanja, vse stremljenje je odslej usmerjeno za tem, da se ohranijo pridobitve nekdanjih borb. — Angležem je bila usoda naklonjena: postavila jih je na prostor, kjer so se mogli svobodno in nemoteno razvijati. Okoli in okoli Britanije pljuska morje in morje pomeni široko cesto v svet. Boste rekli: Tudi okoli Italije je veliko morja in prav tako okoli Španije ali Grčije — in vendar nobeden teh narodov danes ne pomeni toliko v svetu kakor Angleži. Res je! A ravno to potrjuje našo misel o rasti in umiranju narodov.

Pred davnimi stoletji, pred več kakor dva tisoč leti so bili Grki v tedanjem svetu na svoj način nekaj podobnega kakor Angleži v naši dobi. Iz nepoznanega, malega in mladega naroda so zrastle v mogočen in vpliven narod moške dobe, dokler se niso začeli starati in odstopati svoje mesto na svetovnem odru mlajšim narodom. Ni mogoče na tem majhnem prostoru naštevati vseh narodov in narodičev, ki so prihajali in odhajali, rastle in umirali. Naj omenimo samo Rimljane, ki so pobrali dediščino starih Grkov in je niso znali preveti dobro upravljati. Ko so se Rimljani postarali, so prihrumela s severa krdela mladih, svežih, na pol divjih narodov in poseda njihovo zemljo. In puzejeje je bilo treba dolgih stoletij, preden so ti mladi narodi dorastli v mladeniško in moško dobo ter končno ustva-

jasna napoved, v Rusijo bomo šli. Slovanom bomo jemali, bogato slovanško zemljo bomo razkosavali, da bo imele germanstvo kruha in prostora na svetu. Ali ho Slovan to mirno gledat? Kaj pravijo slovanški voditelji na ta program germanstva? Slovan, ali si še živ? Zgani se, dokler je čas! — n.

rili današnje italijansko cesarstvo. — In spomnimo se mimogrede Spancev, ki so bili pred dobrimi štiristo leti še na višku svojih moči, Kristof Kolumb je pod špansko zastavo odkrival Ameriko in Španci so najprej posedli to novo bogato deželo. Pa so se začeli starati, mogoče zaradi obilja in bogastva nekoliko prehitro, in že se je pojavil mlad, krepak tekmeč — Angleži, ki so začeli trgati kos za kosom bogate posesti ostarelemu španskemu narodu. In danes so Španci samo še igračka velesil, ki na njihovem oslabelem narodnem telesu merijo svoje moči.

Razmeroma kasno je odločilno posegel v zgodovino francoski narod. Saj še ni dolgo tega, kar so med našimi ljudmi legle zadnje priče Napoleonovih dni v grob. V našem narodu živi še vse polno spominov na to dobo, ki je pomenila za francoski narod največji razmah njegovih notranjih sil in njegove mladeniške razsipnosti. Tedaj so Francozi preživljali svojo mladeniško dobo, nekam prešerno in objestno, tedaj so si začeli zavestno graditi svoj veliki dom, v katerem bi mogli v miru preživljati svoja stara leta.

Ko so Francozi začeli uveljavljati svoj položaj v svetu, tedaj so bili Angleži že notranje ustajeni, imeli so že svoje posebno obliko vladavine, ki ji pravimo še danes „angleška demokracija“ in ki so jo v glavnem ohranili do današnjih dni. Angleži so bili zrelejši od mlajših Francozov, preudarnetši, zato so se tudi znali v tedanjem svetu boljše uveljaviti. Toda počasi je dozoreval tudi francoski narod in si tikom časa zagotovil prav zaviden položaj med narodi Evrope.

Kakor so Francozi šele nekako sto let za Angleži resno posegli v evropsko zgodovino, prav tako je tudi nemški narod šele kakih sto let za francoskim z vso odločnostjo posegel v dogajanja v Evropi. Tako lahko rečemo, da je starostna razlika med Angleži in Francozi približno enaka starostni razliki med Nemci in Francozi. To je za nas važna ugotovitev in kdor se bo hotel poglobiti v razmišljanja na podlagi tega zaključka, bo z lahkoto našel odgovor na marsikatero nerazumljivo vprašanje in bo mogel tudi s precejšnjo točnostjo presoditi, kako se bo razvijal položaj v Evropi v dogledni bodočnosti.

Da bi bila slika tega razmišljanja popolna, bi morali ob tej priliki razmišljati tudi o najmlajši skupini evropskih narodov — to so Slovani. Če primerjamo rasti drugih narodov z rastjo Slovanov, moramo priti do zaključka, da se bo tudi pri njih zgodovina ponovila, da bodo prej ali slej prišli tudi oni v položaj, ko bodo morali sami odločati o sebi in tudi — o drugih narodih. Zaenkrat vsaj pa tega še ne moremo trditi, saj nam dogodki zadnjih dni dokazujejo morda ravno nasprotno od našega pričakovanja. Toda prišlo bo do tega prej ali slej!

Kdo je proti nam?

(ali „mačkov žakelj“)
Kmalu bomo imeli Slovinci svoje narodno zastopstvo, za katerega bomo lahko s ponosom dejali, da so le to mogoče, ki imajo pravico govoriti v imenu slovenskega naroda, da so to mogoče, ki predstavljajo ogromno večino slovenskega naroda. In kti taki bodo lahko tudi nastopali v narodni skupščini, kti jim nihče ne bo mogel zafikati resničnega zastopstva slovenskega naroda. To lahko rečemo že danes, čeprav nas loči še mesec in pol od volitev. Pa se ne bomo zadržali, kaj se tega zavedajo tudi vsi naši nasprotniki. Kaj pa delajo sedaj

naši nasprotniki? In kdo so ti, ki se sumi izločajo iz slovenskega občestva, kdo so tisti sinovi slovenskih mater, ki jim ni mar slovenskega jezika, ki jim ni mar gospodarskega in kulturnega napredka slovenskega naroda? So to bili in bodo ostali vedno eni in isti. Pred desetletji so bili stebri slovenskega liberalizma ljudje, ki so bili že od nekdaj voditelji boja proti slovenski skupnosti. V kakšnem spominu pa imamo naš narod, ki danes napredne liberalce, ki se niso sramovali zvezati se z najhujšim slovenskim sovražnikom

— Nemci, samo da bi mogli strahovati in vladati nad večino Slovencev. Oni so nekdaj bili najhujši nasprotniki splošni in enaki volilni pravici, po kateri naj bi prišel naš mali človek do pravice samoodločevanja in stvarih, ki so zanj življenjskega pomena. Oni so si vedno trkali na svoja „napredna“ prsa, povsod so povdarjali svoje slovenstvo, ki so pa ga še vedno in ob vsaki količini ugodni priliki prodali za oblast in dobičkanosne položaje. Našega malega človeka, obrtnika in delavca niso hoteli nikoli poznati, niso mu hoteli priznati osnovnih človeških pravic. Iz teh naših starih liberalcev se je potem izčimila Jugoslovenska nacionalna stranka, pod njenim okriljem se sedaj zbirajo naši napredni krogi, ki pa poznajo naprednost samo v pohlepu za oblastjo, vedno več oblasti se jim hoče, da bi z nasiljem mogli krotiti nezadovoljstvo slovenskega naroda. Naši JNS so imeli svoje zastopnike v vseh onih vladah sedanje naše države, ki so zapustile za seboj gospodarski polom, krizo in preganjanje zavednih Slovencev.

Zavedne Slovence in zavedne državljane so ovajali kot protidržavne elemente, sami pa so skušali vzeti za svoj patent vso državotvornost, ker nihče drugi razen njih po njihovem mnenju ne more biti zadosti zaveden državljan. Vsa Slovenec ve prav dobro, kaj je bila JNS za Slovenijo in kaj za našo državo. Vsa se spominja njenih ostrog in sabelj ter bajnetov, marsikateri slovenski fant je na svoji koži čutil plačilo „kundaka“ za nedolžno slovensko pravo.

Ko pa je naše ljudstvo zopet spragovorilo, tedaj jim je za vedno zmajkalo tal v sloveniji. Klicali so na pomoč svojega vodje generala Živkovića, ki pa je moral jadrno oditi ves razočaran nad „prisrčnimi“ sprejemi, ki mu jih je priredilo naše ljudstvo. Vse je bilo zaman, potapljajoče ladje JNS nihče ni mogel več rešiti. In kakor bežijo podgana s potapljajoče se ladje, tako tudi sedaj bežijo na vse strani rasni jeenesarji, ki so se zdaj v pomoči in zavetja. In kam so se zatekli?

K človeku, ki ga je prej vedno preklinjali kot državnega izdajaleca, ga zaprli za leto in pol in kateremu so še do nedavnega očitali, da s svojo kmečko stranko dela proti državi, da se bori za svobodno Hrvaško. V največji stiski so pozabili na vse razlike, ki so bile in so še med njimi ter nosilec državne kandidatne liste dr. Vl. Mačkom, ki jih je milostno sprejel na svojo listo. Samo tako in pa se iz sovražstva do vsega, kar je slovenskega in bitnega za slovenski narod, se more razlagati ta njihov korak, ki pa njim samim ni prinesel prav nobene slave temveč še celo pri samih pristaiših zgolj začudenje in razočaranje.

Toda naši jeenesarji se tudi s tem svojim korakom niso spremenili. Čeprav je šel njihov glavni tajnik dr. Kramer v Zagreb k dr. Mačku ter ga prav milostno prošil, da smejo slovenski jeenesarji kandidirati na njegovi listi, so oni ostali še vedno stari centralisti in nasilniki. Čeprav bo sam Živkovič kandidiral na listi dr. Mačka, katerega je pred leti dal zapreti, so vsi ostali še vedno isti nasilniki, od katerih je država vedno imela nepredeljivo škodo bodisi na gospodarskem polju doma, bodisi na ugledu v inozemstvu. Njihova kroča želja je priti do oblasti, na kakšen način pa to dosežejo, jim je popolnoma vseeno.

Ob vsem tem pa nastane vprašanje, posebno če pomislimo, da se bodo pri volitvah narodnih poslancev nahajali na isti listi glasnik ideje o samostojnem hrvaškem narodu in pa najglasnejši zagovorniki narodnega edinstva Srbob in Hrvatov: kdo je izdat svoja načela, ali dr. Maček, ali JNS, ali pa oboje?

Da bo pa še lepša slika, so se postali plašč zatekli tudi naši liberalni knesitji, ki jim načeljujeta pisatelj France Farzon, ali pa domače Ivan Pucelj in pa nam Gorenjeci, ki prav posebno znani Mravljci. „Domovina“ prav lepo skuša prepričati svoje bralce, da si je JNS v svoji zvezi z mačkovo pridržala svojo popolno programsko neodvisnost. In čemu se je postarala slovenska knesitja zamašiti, da bi morala zapisati: „svojo popolno neodvisnost od programa.“ „Nev se žia od jid odid.“

Slovenski liberalci so bili vedno zmorni takih dejanj, ostali so pač sami sebi zvesti. Oni so ostali centralisti kakor so bili, in če bi se jim kdaj po čudnem naključju posrečilo po dr. Mačkovec hrbtu priiti do oblasti, se prav nič ne bodo premišljali svojega nekdanjega zadrževalnika zopet vtakniti v ječo.

Slika naših nasprotnikov ne bi bila popolna, če se našim vrlim jeenesarjem ne bi pridružili še vsi oni, ki jim sedanji režim iz kateregoli vzroka ni po volji, od stoprocentnih „Slovencev“ do skrajnih levičarjev in rdečih „delavskih“ zastopnikov. Vse pa bo družila ena sama misel: zrušiti moč slovenskega naroda.

Ali pa morejo kaj upati na uspeh? Tudi pri zadnjih občinskih volitvah so se zbrali v skoraj enaki obliki, pa jih je slovenski narod odločno zavrnil.

Storil bo to tudi sedaj, morda še odločneje kot kdaj prej.

Iz delovanja občinskega odbora v Trziču

18. oktobra je bila seja občinskega odbora. Iz poročila župana smo slišali sledeče: Regulirali in razširili so Usmjarsko ulico ter obnovili stopnice za Dorukovo fužino. Vsa ta dela je izvršil konces. zid. mojster g. Varšek. Na Zgornji Pilarni sta bila obnovljena oba mostova čez Mošenik. Prepleskali so vsa zunanja okna v meščanski šoli, prebelili nekaj sob in obnovili strop v enem razredu drugega nadstropja. V drugem nadstropju izgleda, da bodo morali biti vsi stropi tekom par let obnovljeni.

Občina je odplačala zadnji znesek 8.000 din za odkup zemljišča za razširitev Blejske ceste, kar je omogočilo prepis zemljišča na banovino. Avgusta mesca sta 2 banovinska inženirja pregledala, kako deluje nova vodovodna cev. Ugotovila sta, da je cev v redu in pripravljena, naj z ozirom na pomanjkanje vode občina čimprej nabavi vodomere. Obnovil se je tudi vodovod za Virjem. Pri obnovi se je ugotovilo, da je zajetih več izvirkov in da bo za pa-

metno uporabo vode dovolj za mestni dom. Mestno kontrolo se je zaprosilo, da izvrši revizijo občinskega gospodarstva s prav posebnim ozirom na to, ker se je likvidiralo več starih dolgov, katere se je odplačevalo z akontacijami. — G. Stransky Robert je daroval 1000 din za ubožno blagajno, za kar mu je g. župan osebno izrekel zahvalo. — Adaptacijska dela občinskega dela se bližajo koncu. Slovenska blagoslovitev se bo vršila nepreklicno v nedeljo, dne 13. novembra. Spored slovesnosti bo o pravem času objavljen. — Blagajniško poročilo je bilo soglasno sprejeto. Sprejeti so bili tudi virmani za računsko leto 1937/38. Enako je bilo soglasno odobren tudi obračun za preteklo leto, ki se je končalo 31. julija. Obračun izkazuje prometa:

redna blagajna dohodkov 1.513.023,37 din
izdatkov 1.505.083,79 din
prebitok 7.939,58 din

Ubožna blagajna izkazuje 151282,50 din dohodkov in ravno toliko izdatkov.

Kuluk dohodkov 2.407,15 din, depozit din 132.799,86 dohodkov in ravno toliko izdatkov. Inventarna vrednost po obračunu znaša din 2.205.557,79.

Esperanto v službi katoliške Cerkve

Na Holandskem obstoja Mednarodni katoliški informativni urad (Internacia Katolika Informejo), ki si je nadel nalogo informirati nekatoličane o katoliški cerkvi in katoliški veri. Ta urad objavlja v esperantskih časopisih oglase sledeče vsebine: Kdor želi informacije o katoliški veri in katoliški Cerkvi, naj se obrne na (sledí naslov), t.j. Nekatoličani dobe vse informacije o katoliški veri in Cerkvi brezplačno. Obrnite se na (naslov).

In uspeh? Mnogo esperantistov obojega spola se je že pisмено obrnilo na ta urad s prošnjo, da jim pošlje informacije. Urad je poslal vsem prošlicem brošure in časopise verske vsebine in mnogo teh prošlic se je speobrnilo h katoliški veri. Pisec teh vrstic je

imel lani v Haagu priliko govoriti z esperantistino iz Švedske, ki se je potom tega informativnega urada spreobrnila in prestopila v katoliško Cerkev. Sreča in blaženost sta ji sijala iz oči. O, ko bi katoličani bili tako verni! Rekla mi je, da se ne more dovolj zahvaliti Bogu za milost spreobrnenja.

Internacia Katolika Informejo pa izdaja tudi svoje glasilo, ki je polno temeljitih apologetičnih člankov.

Mnogi katoličani zaničujejo esperanto, pa le iz nevednosti. Visoki cerkveni krogi vedno bolj uvidevajo važnost esperanta in ga priporočajo.

Vse lahko služi Bogu v čast — torej tudi esperanto. G. P.

Kolektivna pogodba tekstilnega delavstva

Kolektivna pogodba tekstilnega delavstva je zelo slaba in pomanjkljiva. Zastopniki delavskih strokovnih organizacij drugega izhoda iz ponosrečne stavke niso imeli kot edino tega, da sprejmejo milostni poklon od Zveze delodajalcev tekstilne stroke, ki so bili vsled napačno vodene stavke gospodarji položaja. Zato ni čudno, da pogodba ne odgovarja vsem življenjskim potrebam našega delavstva. Tudi kaj ni krivda samega delavstva ampak kolovodij poražene stavke, ki jim ni šlo za delavske koristi ampak za to, da se napravijo neredi in poglobi sovraštvo, ker so upali, da jim bo to prineslo zaželjeni raj iz Moskve. A kdo okuša danes grenkobo te nedelavske pogodbe? Delavstvo in to edino delavstvo, ki ni samo krivo, da se je l. 1936 na tako krut način masčevalo in se še masčuje nad delavstvom napačno vodstvo stavke. Razkroj delavskih organizacij, padec številnih org. delavstva na eni strani, na drugi pa ogromna večina neorganiziranega delavstva je dalo podjetnikom povod, da se danes tudi skromne delavske pravice kolektivne pogodbe, malokje izvajajo. Priznati se mora, da v nekaterih tekstilnih podjetjih, danes vladajo težke razmere. Kvalificirani in ne-kvalificirani delavci so plačani po din 3.— na uro in je vseeno če so na odgovornih mestih ali ne. Nadure se plačujejo po tovarniškem sistemu ne pa po kolektivni pogodbi. Podjetja plačujejo n. pr. 14 dnevno mezdo, potem štejejo nadure od 96 ur naprej, četudi je delavec delal dnevno od 14 do 18 ur neki dan pa sploh ne in to po krivdi podjetja. Vse te izgubljene ure so potem naknadili z nadurami in šele presežek od 96 ur naprej podjetje plačuje s 50% poviškom.

V drugih podjetjih se pa dogajajo zopet žalostni slučaji, da podjetje ne plačuje delavcem mezd za čas, ko morajo čakati na stroje, material in potrebno po krivdi podjetja, pa četudi to traja od 3 do 6 ur dnevno. Za ta čas jim plača samo 50 par na uro. Vse te zamude hočejo podjetja kriti z delavčevim akordnim

Zvečer potrebno zjutraj pravilno:
zobna pasta Chlorodont

zaslužkom, ki je pa skrajno slab. Upeljani števeci, katere še vedno upeljujejo in montirajo na stroje skoraj vsa podjetja, pa takorekoč delavcu krađejo zaslužek. Tretja točka kolektivne pogodbe pravi v odst. 3, da mora podjetje plačati delavcem 100% povišek mezde, če delavec redno dela ob praznikih, ki so navedeni v pogodbi, če so pa to samo vzdrževalna in pripravljalna dela pa 50% pribitka.

Nekatera podjetja pa redno delo ob teh praznikih prekrstijo v pripravljalna in vzdrževalna dela in plačujejo po 50% pribitka, za nanjemu delavstvu pa celo navadno mezdo.

To je slika, katero je ustvarila socialistično-komunistična nadvlada s sodelovanjem in pomočjo kapitalistično liberalnih fraz. To je velika preizkušnja našega delavca, ki bo v bodoče znal ščititi koristi slovenskega delavstva in interes slovenskega naroda.

Tedenske novice

KRANJ

Prihodno soboto in nedeljo, 5. in 6. nov. bodo naši igralci uprizorili na odru Ljudskega doma dramo „Zadoščena krivda“, ki jo je po češkem izvirniku priredil za naše odre g. J. Oblak. Igra je zelo primerna za sedanji čas, saj se ravno za praznik vernih duš odigra najpretrajnejše dejanje drame — ko siu zadosti krivdi ter na očetovem grobu skesano prosi odpuščenja za svoje zgrešeno življenje. Prepričani smo, da bodo mnogi prihili ter podprli naše igralce v njihovem ne-sebičnem delu. Predstave bodo v soboto 5. novembra ob 8. uri zvečer in v nedeljo 6. novembra ob 4. uri popoldne.

Preskrbite si pravočasno vstopnice v predprodaji v trgovini HINKO poleg Ljudskega doma.

HALO!

Za jesen in zimo boste potrebovali: Suknjo, obleko, plašč, kostum, barhent, flanelo, tople rjuhe, odeje, koce, rokavice, nogavice, volnene jopice, pulovarje itd. itd. —

Pridite v Škofjo Loko k „TINET-U“
tu Vas postrežejo z dobrim blagom in nizkimi cenami. —
Nov trgovec - nove nizke cenel

Toplo se priporoča

Tine Savnik

manufaktura — moda — galanterija
Škofja Loka

Mimica Zagorska:

Pod Triglavom

(Zgodovinska povest iz l. 1415. v dobi kmetskih uporov na Gorenjskem.)

(Dalje)

Miha je vstal od mize in šel ven. Vsi v hiši so molčali, besede predzrnega mladeniča so jim zavezale jezike. Hribar se je zagledal v resni a še vedno mladostno lepi ženin obraz. Z očmi je objel njeni težki kiti in vitko postavu. Naslonil je glavo v dlani in potrdil v duši to, kar je rekel že tisočkrat:

„Ne, ni mi žal, da sem zaradi nje izgubil svobodo!“

*

Tri dni po tistem dogodku na mostu, se je oglašil pri Hribarju na Brdih Lambergov birič.

„Gospod Gašper grof Lamberg mi je velel, naj vam nemudoma sporočim, da se morate še danes oglasiti na gradu Kamnu.“ je povedal.

„Kaj bi tam!“ je vprašal tlačan in je pazno motril biriča, kakor bi mu hotel z obraza brati, kaj pripravlja Lamberg zanj.

„Nič ne vem. Gospod mi je naročil samo to, več ne. A mislim, da ne bo hudega, ker je bil zelo prijazen in mi je zabičal, da se moram proti vam v ljudno obnašati.“ Hribar je pomišljal, potem je postavil pred biriča vrč mošta in hleb kruha.

„Tlačani ne pijemo vina, a vzemi to, kar ti dati moramo.“

Birič je pokusil kruh in mošt, potem se je odpravil. „Zbogom gospodar. Ne pozabite, da morate priti popoldne na Kamen.“

„Bog te ohrani,“ je zamrmral Hribar za odhajajočim biričem.

„Kaj ti je hotel!“ ga je v skrbeh vprašala žena.

„Popoldne mi je velel iti na grad Kamen v Begunje.“

„Kaj boš tam?“

„Se sam ne vem.“

„Ali ti je treba, da se vlačiš ta biriča sodega okrog naše hiše,“ je usekal Miha in šel na dvorišče.

Jerci je bilo hudo, ker brat nespretno ponižuje starše. Poiskusila je že s njim govoriti o tej stvari, a je jezno sabrusil:

„Tiho bodi, ko nič ne veš!“

Potem je molčala. Saj je vedela, da bi tudi z njo ve-

har z Gorjuš govoril drugače, če bi bil Hribarjev stan prost, nikomur podložen. A ona je bila ponižna in tiha, še v mislih ni nikoli očitala očetu.

Ko je birič odšel, je Hribar obmolknil in začel premišljevat. Zlatnikov mu bo ponujal grof, to je gotovo. A on jih ne bo sprejel, to je trdno odločil v sebi. Sedel je v veži za javorjevo mizo in si podprl glavo. Kadar je tako premišljeval, ga ni upal ogovoriti ne hlapec, ne dekla, še žena se je umaknila iz veže. Kadar se je zamislil, ni dal nikomur odgovora, le strupeno ga je pogledal in globoko, da je oni kar zbežal.

Opoldne se južine ni pritaknil, potem pa se je oblekel v praznično obleko in se je napotil proti Begunjam, peš, kakor je moral iti tlačan, kadar je imel opravka na gradu. Prav na grajsko dvorišče je smel jezdititi le svobodnjak, praznik je moral pustiti konja pod obzidjem, a tlačanu je veljalo vso dolgo pot prehoditi peš. Hribar je pogledal proti Waldenburgu in se je spomnil, kako je v mladih letih tod jezdil, ponosen, drzen, svobodnjaški meč mu je visel ob boku. Potem so mu vstali v spominu dogodki tistih dni, ko se je ženil. Tlačanko je snubil, ki je uskočila iz blejske gosposčine. Vsa žlahta mu je branila, tovariši-svobodnjaki so se mu posmehovali, tlačani so kazali s prstom za njim in se trkali na čelo. A vse to ga ni odvrnilo od sklepa, oženil se je in ostal sam, preklinjan od žlahte, zaničevan od svobodnjakov in praznikov, zasmehovan od tlačanov, sam tlačan med njimi. A v svoji trmoglavosti se ni menil za to, vsak dan znova je zatrjeval, da mu ni žal. Pri srcu ga je zabolelo, ko se je spomnil na dan, ko si je na Waldenburgu odpasal meč in ga je grof Gabriel treščil na kamenita tla. Zazvenčalo je, iskro so se razpršile in na tleh so obležali kosci meča, ki je stoletja branil svobodo Hribarjevega doma. Grof Gabriel je brenil v tiste kosce, prijel škarje in mu odstrigel goste, dolge lasce. Ko se je vrnil iz gradu, je bil tlačan, vsem svobodnjakom za svarilen vzgled, vsem tlačanom izpostavljen v posmeh.

A to bi se še moglo prenesti. Toda drugo je, kar odganja spanec z njegovih oči, kar mu uničuje mir srea. Odkar je dorastel sin Miha, ga dan za dnem zbada z besedami od strani in naravnost. V obraz ga zbada, za hrbtom ga preklinja, se mu posmehuje, nima spoštovanja do njega. V Hribarju pogosto vzkipi jeza, pretepel bi sina, kakor smrkavega pastirja in mu povedal, da njemu to ne gre mar. Pa se premaga. Čuti namreč svojo veliko krivdo. Sin ga kolne, da zaradi očetove neprimišljenosti trpi že zdaj in bo trpel še bolj, ko bo sam gospodar in

ga bodo biriči preganjali, kakor lovski psi zajca. Srce ga boli, kadar mu pride pred oči, da je res za vedno uničil svobodo Hribarjevega doma.

Navsezadnje mu je pa tudi za ženo hudo. Ona čuti, da so njeni lastni otroci daleč od nje, da jo gledajo po strani, čeprav jim je dala življenje in jih vzgajala z vso ljubeznijo. Premnogokrat je že videl, kako se ji oči nehote orose, kadar izreče sin trdo besedo. Tedaj bi planil na sina, v togoti bi ga tepel do krvi, a ženeine oči ga prosijo, naj umiri togoto v sebi. Dokler niso dorasli otroci, je živel v miru in ljubezni, zdaj se mu zdi, da vidi v vseh očeh posmeh. Se celo Jerčin molk in njena ponižnost sta mu dostikrat odveč, v njima vidi tih očitek zaradi ne-premišljenega dejanja v mladih letih.

A Bog čisto obrača bolečino v naše dobro. Morda bo tudi sedaj tako storil. Minca se je omožila na Matijev svobodnjaški dom gori na Jamnik. Zemlja tam gori res ne rodi brez trpljenja, a svoboda je vredna trpljenja. Ali ne bi mogel tudi Jerce vzeti svobodnjak? Saj je prav taka kakor je bila mati v deklinskih letih. Kdor bi vzjel Jerco, bi mu ne bilo treba odpasati meča in ostriči las. A Miha? Nobena misel mu ne primese rešitve za sina. Res, on ne preklinja zastoj, ker bo v večne čase moral on in njegov rod nositi prekletstvo tlačanstva. Za vedno, za vedno bo gospodar na Hribarjevemu — ostrizenec. In Hribar nehoti ponovi besede, ki jih je oni večer izrekel Miha:

„Ni je sile, ki bi mogla iz razbitih koscev zopet narediti meč.“

V takih mislih Hribar sam ni vedel, kdaj je pravzaprav prišel do Kamna. Stopil je po strmi poti na dvorišče in prosil starega hlapca, naj ga odvede pred gospoda Lamberga. Hlapec ga je dolgo motril. Hribar je postal nestrpen.

„Pred gospoda me odvedi, ti rečem! Danes je poslal biriča pome, zdaj me pelji k njemu!“

„Aha,“ je rekel nejevoljno hlapec in ga počasi vedel v grad. „Kar tja od prvih vrat pojdi, notri je gospod.“

Hlapec je odšel, Hribar pa je šel do pokazanih vrat. Vstopil je in se poklonil, kakor je veljalo tlačanu.

„Pomagaj vam Bog, milostni gospod grof!“

„Bog ti pomagaj!“

„Poslali ste biriča po me in mu veleli, naj se nepodoma oglašim pri vas. Zdaj sem tu.“

„Prav.“ Grof je odmaknil izrezljani stol in povabil tlačana: „Sedi, gotovo si truden.“

Hribar je sedel na ponujeni stol in vprašaje upiral pogled v grofa. Ta pa je poklical služabnika in mu velel:

Dragi rajni mami!

Prikrat pojo zvonovi
žalostno, tako bridko,
čez gomilo drage mame:
v srcu rane hujšajo.

Lani še ste rekli meni:
„Lep je vernim dušam stih,
ki si v list ga ta poslala...“
Bil je slutnje smrtne dih.

Letos duh ga več ne čuje,
ko tako grenko zveni.
Vse bolešči naše — tuje
Vam so zdaj nad zvezdami.

Bridko plakajo zvonovi
čez grobove v tih večer...
Močim grob in prosim z njimi,
Vaš otrok, Vam večaj mir!

Marija Ferjan

Izid

I. LOTERIJE

Zveze društev rajcev malih živali
bo radi pomanjkanja prostora objavljen v
prihodnji številki.

Radi neke kupčijske zadeve je podaril g.
L. Rebolj iz Kranja Vincencijevi družbi za
revne otroke din 100. Bog plačaj!

Zobozdravnik g. dr. de Gleria Stanko, ki je
zgradil novo hišo ob Cojzovi cesti, nasproti
fotografa Rovška, se bo preselil v njo in začel
ordinirati dne 30. oktobra.

Karambol. V nedeljo dopoldne se je na ovin-
ku Visoko-Senčur zgodila prometna nesreča,
ki bi prav lahko zahtevala smrtno žrtev. Ko
je namreč vozil Žužkov avtobus iz Kranja v
Cerklje se je na Visokem zaletel z vso silo
v njega s svojim motorjem Franc Kozelj iz
Hotemaž. Pred cerkvijo je namreč hotel zaviti
po šenčurski cesti, pa je ravno v tem trenut-
ku pripeljal Žužkov avtobus, v katerega se
je zaletel in čez prednji blatnik avtobusa od-
letel pod zid poleg ceste. Omenjeni Kozelj
je imel pri tem srečo, da se ni poškodoval,
pač pa je razbil zelo močno svoj motor.

Vidovdanska o. 6

Plačilo za — tatvino. V Ljubljani se je za-
govarjal pred malim kazenskim senatom neki
Josip Gojčnik, po poklicu natak, ki je dne
17. septembra po noči izmaknil v tukajšnji
gostilni Lukež na Glavnem trgu kuharici zavoj
perila in moške obleke v vrednosti 272.— din.
Je poseben strokovnjak za izmikanje zavojev
pri kuharicah in po gostilnah. V Lukeževi gos-
tilnici je nastopil kot akrobat in se produ-
ciral z žlicami, vilicami in krožniki. Gojčnik
je bil obsojen na šest mesecev strogega za-
pora.

Obrtniki iz Slovenskih goric so nas povabi-
li, da jih obiščemo. Zato vabi naše društvo
člane, da se prijavijo za izlet k njim. Odhod
je v soboto 5. novembra popoldne iz Kranja.
Vožnja stane 100.— din za osebo. Ker se je
že pred časom za tak izlet zanimalo več čla-
nov, naj se zglase med uradnimi urami v pi-
sarni združenja, kjer bodo dobili vsa natan-
čna navodila. — Društvo slov. obrtnikov, Kranj.

Predstava romantične igre dr. Remca „Za-
kleti grad“ je v nedeljo popoldne odpadla ra-
di žalosti in pogrebnih svečanosti po blagopo-
kojnem knezu Arsenu, očetu Nj. kr. Vis. na-
mestnika Pavla. Zato se bo predstava ponovila
v nedeljo popoldne ob isti uri. Igra sama je
v soboto zvečer vsem prav dobro ugajala in
upamo, da bodo tudi v nedeljo popoldne obi-
skovalci predstav v Ljudskem domu napolnili
dvorano.

Krajevni odbor Jadranske Straže v Kranju
priredi v nedeljo, dne 30. oktobra ob 11.30
uri v mali dvorani Narodnega doma svečano

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KRANJU R. Z. Z N. Z. (LJUDSKI DOM)

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na
tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko
vplačujejo tudi potem poštne hranilnice in se
vlagateljem tozadavne položnice na raspolago

Hranilne vloge se obrestujejo po 4%, in se vla-
gateljem vedno na raspolago. Vezane vloge s
tri mesečno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

Betonsko železo

Cement

Cevi za vodovod

Ves stavbni material

radi pozne sezone c e n e j e.

Peter Majdič „M e r k u r“ Kranj

matinejo v proslavo Jadranskega dne. Na spo-
redu je kratek nagovor predsednika, iz pri-
jaznosti nam zapoje odlična operna pevka
gdč. Vera Majdičeva troje priložnostnih pes-
mi. Nato se predvaja krasen film „Naš Jadr-
an“. Proslavo zaključijo mladinski gimnazij-
ski zbor s himno Jadranske straže. Vstopnine
ni.

V času, ko se majo temelji evropskega
reda, je povdarek naše državne zavesti in po-
posebno še jadranske misli prav gotovo vreden
in potreben, da ga z živim zanimanjem
in številnim obiskom podkrepimo.

Prosneto društvo v Kranju bo svoj I. pro-
svetni večer, ki bo v petek, dne 28. t. m. ob
8. uri zvečer v dvorani Ljudskega doma, po-
svetilo proslavi 20 letnice osvobodjenja. Na spo-
redu bodo pevske točke in zanimivo predava-
nje s skioptičnimi slikami strokovnjaka g.
profesorja Silvo Kranjca o temi: Važni dogod-
ki v zgodovini Slovencev.

Udeležba za vse člane obvezna, vabijo
se pa tudi drugi zavedni državljani.

Odbor.

Zatemenitev mesta, ki se je izvršila zadnji
ponedeljek na odlok kr. banske uprave, je
prav dobro izpadla. Meščani so se zavedali
važnosti in velikega pomena takih zatemenitev
za slučaj vojne pa so skoraj vsi ustregli pred-
pisom. Človek se je počutil nekam tesnobno,
ko so zatulile tovarniške sirene zvečer ob 7.
ter je naenkrat ugasnila vsa razsvetljava.
Bilo je precej radovednežev, ki so na vsak
način hoteli videti „Kranj v temi“, drugače
pa je življenje potekalo kakor po navadi.

Samo enkrat kupite komad Solea mila, ga
praktično preizkusite in prečitajte garancij-
sko pismo, katerega dobiš poleg mila. Solea
milo se dobi v vsaki boljši trgovini. Cena 7.50.

Zadnja številka „Proboja“ nam je dala se-
pet priliko za reklamo s tem, da je v celoti
ponatisnila naš članek „Bela gora...“ Kar se
tiče njegovih očitkov „podle potvorbe zgo-
dovinskih dejstev“ pa bi samo želeli, da pride
s svojimi dokazi na dan. Veliko resnico pa je
zapisal, da ne rabi „simpatij takih kato-
ličkih Slovencev“, ker jih „Proboj“ in vsi okoli
njega že zdavnaj nimajo ter jih tudi nikoli
bodo uživali. „Proboj“ samo na uho pöve-
mo, koliko pamfletov je že zapisal on in njegov
„očec“ na račun slovenskega naroda pa še vedno
upa in stremi za simpatijami našega naroda!
Mi smo napisali resnico, pa s tem še nismo
sebe postavili v vrsto sovražnikov češkoslova-
ške države, temveč samo našim bralcem poka-
zali, da so že Čehi sami spregledali in uvideli
svojo usodno zmožo ob zgraditvi svoje države.
Tega pa nam vendarle ne bo upal zanikati
„Proboj.“

Solea krema 3.-, 5.-, 10.-, milo 7.50. Za trgovce
po orig. tovarniških cenah. Glavno zastopstvo
za Gorenjsko:

HINKO PODJAVORSEK - KRANJ.

Dohod na novi most so sedaj na mestni in
na hujanski strani uredili. Dobro zvaljano in
s porfirnim gramozom posuto cesto so sedaj
polili z asfaltom ter posuli z drobnim porfir-
nim peskom.

Ko je ravno govor o novem mostu, naj pove-
mo še nekaj, čemur se bodo prav mnogi v
Kranju veselo smejali. Ko je bila v
Kranju tombola, so delavci podjetja, ki je
uredilo dohode na most, navozili precej por-
firnega peska za namenoma, da se dobro posuši.
In kaj so nekateri videli v tem? Skrivnostno
so začeli govoriti po mestu, da so pesek na-
vozili na most radi tega, da ne bo moglo iti
čez most naenkrat preveč ljudi, ker bi se dru-

gače most — podrli. Šepetali so celo, da je
most tako nesolidno zgrajen, da se pri naj-
manjšem vetru kar ziblje da, za cel meter
se nagne na zunanjo stran.

Ne bomo še posebej povdarjali, kako ne-
resni, da ne rečemo kaj več, so taki prigovo-
ri. Mislimo, da je prav vsem ustreženo, ko je
občina zgradila ta novi most. Da je pa most
solidno zgrajen, nam je zadostna garancija že
ime podjetja, ki je ta most tako strokovnja-
ško zgradilo, poleg imena Konstruktorja, ki
je ravno za ta most dobil številna priznanja
strokovnjakov svetovnega slovesa. Naj se to-
rej nezadovoljneži nikar ne smešijo, z novim
mostom ne bodo mogli prav nič mešetariti pri
občanah, ki so občinski upravi hvaležni, da je
premostila Vokro ter tako laha možnost raz-
viku mesta tudi na hujansko stran.

Zobozdravnik špecialist

Dr. de Gleria Stanko

se 30. oktobra preseli

v svojo novo hišo na Cojzovi cesti (na-
sproti fotografa Rovška)

Pogled čez hribe

V zadnjem „Gorenjcu“ smo zapisali, da se
Slovenci vse premalo brigamo ob veličastnih
manifestacijah za naše svetinje za dele naše-
ga narodnega telesa, ki jih je črta na pa-
pirju ločila iz naše narodne hiše. Ob tej pri-
liki smo še posebno opozorili na besede Bir-
ckela, ki jih je izrekel 1. julija 1938: „Kar
zahtevamo za svoje sonarodnjake v tujih dr-
žavah, to bomo dali tudi koroškim Slovincem.“

V naslednjih odstavkih bomo skušali podati
našim bralcem nekaj slik o življenju v Ko-
roškem. Bralci pa naj si sami potem ustvarijo
pravo sliko in pomen zgoraj citiranih besed.

*

„Gotovo vam je znano, da tu vlada najstro-
žja cenzura pod prejšnjo valutnih in deviznih
predpisov. V resnici pa da nas nadzirajo, zla-
sti pa zato, da inozemstvo ne zve resnice.
Vsako pismo, ki gre v inozemstvo, se „presve-
ti“ in ako je količkaj, kar je resnično toda
nečastno za ugled Nemčiji, se uniči.“

kaznilnico v Dachau, ne da bi ga zasli-
šali ali sodili.“

*

„Državni kancler Schuschnig, izvrsten mož
in globoko veren katoličan, je napravil usod-
no napako, ker Hitlerja ni poznal, še manj pa
vedel, kako je Avstrija podkopana. O raz-
govoru v Berchtesgaden sem mogel po tajnih
potih zvedeti dvoje, ki nam jasno pove, kak-
šen je pravzaprav Hitler. Poštenjaka Schu-
schniga je Hitler sprejel prav neprijazno in
mu kakršnemu šolarčku bral več kot pol
ure iz svoje knjige „Mein Kampf“. Začuden
Schuschnig je ta pouk kvitiral s tem, da je
kupil cigarete. Šele ko mu je pozneje vedar-
le rekel, naj preideta k programu, zaradi kate-
rega je prišel, se je začel Hitler pogajati. Hitler
pa je mož, ki zahteva od vsakega, da se mu
brezpogojno vkloni. Ko mu je Schuschnig opo-
rekal je vzroji ter zakričal: „In to pravite
meni, največjemu Nemcu vseh časov.“

*

„Kako se je tajno in dosledno delalo za pri-
klopitev, vam lahko povem iz sledečega: Ko
so čakali Hitlerja, da pride v Linz pa se je
radi sprejemov precej zakasnil, so pustili na
radiu govoriti ljudi, ki so bili pod prejšnjo vla-
do zaprti, a jih je moral Schuschnig na Hitler-
jev pritisk izpustiti. Neki mož je tedaj pripo-
vedoval, kako so zadnjih 14 dni pred prikl-
opitvijo v tisočih malih tiskarnah po kletih in
visokih planinah v kočah, zasneženih do stre-
he, delali in tiskali tajna navodila in jih po
zauptnikih širili po vsej Avstriji. Vsega tega pa
ni zapazila ali pa ni hotela zapaziti avstrijska
policija. Organizirani nacionalsocialisti so se
vrinili do najzauptnejših mest. Tako n. pr. je
bila zasebna tajnica Schuschnigova organizirana
— hitlerjanka in naročena ogleduhinja.“

*

„Na Koroškem je bil „Kärntner Tagblatt“
vodilni katoliški dnevnik. Urednik mu je bil

monsignor Paulitsch (I), mož sicer slovenskega
imena, ki pa ni znal našega jezika in nam
tudi sicer ni bil nikdar naklonjen. Njegov
tajnik je bil organiziran nacionalni socialist
in špijon.

Ko so zasedli Avstrijo, so bili uredniki ka-
toliških listov takoj odstavljani in vstaknjeni
v ječe. Tudi monsignor Paulitsch je še sedaj
zaprt. Ker je bil lansko leto smrtno nevarno
operiran ga je šla sestra obiskat in mu
nesla bonboniero čokoladnih bonbonov. Ko mu
jih je hotela izročiti, jo vstavijo: „Tega mu
ne smete dati!“ Sestro oblijejo solze in da jo
potolažil, ji brat reče: „Saj je vseeno dobro, le
nesi nazaj, bom pa le enega pokusil.“ Tudi
tega ne smete“ in mu strgajo bonbon iz rok.“

*

„V Celovcu je bil katoliški učiteljski kon-
vikt, katerega predstojnik je bil duhovnik.
Takoj po prevratu so se iz Nemčije vrnili uč-
iteljsniki, ki so morali prej radi veleizdaje
bežati preko meje. Te so vrinili v katoliški
konvikt. Nekoč pogreši predstojnik, da so iz
vseh sob izginili križi. Preiskava ničesar ne
dožene. V počitnicah pa so praznili gnojšča
in stranišča ter v njih našli vse one križe.
Cudilo so se delavci, med njimi večnoma so-
cialisti, in se zgražali nad tem bogokletnim
početjem. V dokaz resnice so celo pustili to
najdbo fotografirati.“

*

„Poprej smo imeli — ako ne vsega v izobilju
— vsaj vsega zadosti, zdaj ho pa kmalu zač-
lo primanjkovati vsakdanjih reči, kakor jih
primanjkuje v Nemčiji, kjer skoraj ni dobiti
ne surovega masla, ne riža, ne jajc. Za kruh
morajo rabiti mešano moko in za meso dobi-
vajo karte kakor v vojnem času.“

*

Tu je nekaj verodostojnih slik dogajanja na
Koroškem. Prihodnjic pa bomo v kratkem po-
kazali, koliko bogastva in premoženja je pre-
jela Nemčija iz „obubožane“ Avstrije.

TRBOJE

V četrtek opoldne je po dolgi in mučni bo-
lezni pri nas umrla Angela Žun, žena posest-
nika Primoža. Lansko leto se je počutila še
tako srečno, ko je njen sin Lojze imel svojo
novo mašo. Pokopali jo bodo v soboto 29. ok-
tobra ob 9. uri dopoldne na pokopališču v
Trbojah. Zalujočim naše sožalje, pokojni pa
naj sveti večna luč.

TRZIC

Delavstvo je precej razburjeno vsled razgla-
sa na predilniški deski radi novih delavskih
knjižic. V pomirjenje naglašamo samo to, da
nove knjižnice še ne bodo tako hitro prišle
v promet, dotlej pa se bodo morali delavci
kakor tudi delodajalci posluževati še vedno
le starih knjižic.

Strokovno nadaljevalna šola se je zopet pre-
selila iz ljudske na meščansko šolo, ker je
postal upravitelj te šole g. Edvard Vračina.
Upravitelj meščanske šole. Novemu upravitelju
hju čestitamo in želimo obilo uspeha.

Prispevujemo se na volitve. Dne 17. oktobra je bil v našem domu sestanek J.R.Z. Udeležba je bila zelo velika, kar dokazuje veliko zanimanje za volitve. Poročal je o pomenu volitev g. ing. Sodja iz Ljubljane. — Potekel je čas za vlaganje reklamacij, katerih je bilo vloženih preko 150, ne vstevši onih za spremembo bivališča v občini.

Neokusna reklama Elida kreme se vidi vsepovsod. Pri nas v Trziču so to neokusnost ublažili v toliko, da so preveliko razgaljenost pokrili s črno barvo.

Po težki in mukoplni bolezni je umrla ga. Antonija Brenčič roj. Dečan. Pogreb je bil v ponedeljek popoldan ob 5. uri. Kako je bila poznana, je pokazala udeležba pogrebecev, ki so jo spremili na zadnji poti. K večnemu počitku so jo položili v neposredno bližino njenih staršev. Zalujočemu možu, hčerki in ostalim njenim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje. Njej naj pa sveti večna luč!

VODICE

Fantje so nam na nedeljskem občnem zboru še enkrat prikazali svoje delo in uspehe v zadnji sezoni. Tekom treh ur smo dobili točno sliko o ogromnem delu, ki ga je odsek opravil. Največ truda je pač v taboru, kjer so seveda tudi dekleta krepko pomagala, zato pa je bil tudi uspeh res dober in so fantje in dekleta vsaj vedeli čemu toliko dela in žrtve. — Omeniti moramo še zmago naših telovadcev na Stadionu, kjer so v res hudi konkurenci zasedli prvo mesto v slovanskih tekmah vrst v nižjem oddelku. Tukaj so bili tudi Vodičani na prvih treh mestih. Ker pa smo to že omenjali, povemo le to, da so bile na nedeljskem občnem zboru zmagovalcem razdeljene diplome in plakete. Posamezniki so dobili tri plakete in šest diplom, odsek pa diplomu in veliko plaketo. — Občni zbor je potekel v znamenju tega dela in izrazil silno voljo, da hoče naprej predvsem v vzgojo svojega članstva. Zelimo, da ta volja postane dejstvo in da bi na ta način fantovski odsek res prekrasil našo faro in jo povzdignil ne samo na telesnovzgojnem polju.

Zmeđa je nastala radi nenavadnih kombinacij pri sedanji volilni borbi. Vodstvo neke zveze, ki je ustvarilo nekako „podpozicijo“ pri Kramerju je že naletelo na odpor pri zavodnem in krščanskem delavstvu, ki je tu organizirano. Tudi neka sapa, ki piha politično v isto piščal, kot omenjeno vodstvo, je s tem lepo pokazala razumevanje slovenstva. Mislimo, da je malo zmešala tiste redke naročnike in nehote tudi nje malo jasneje pokazala. — Seveda, saj tisto pripovedko poznate, o psu, ki cvili radi pohojnega repa. Upamo, da ga bo to malo izmodrilo.

CERKLJE

Fantovski odsek bo polagal obračun o delu v preteklem letu na rednem občnem zboru, ki se vrši v nedeljo, dne 30. oktobra popoldne v mali dvorani Ljudskega doma. K udeležbi se poleg članov in mladev vabijo tudi vsi prijatelji organizacije.

Prosvetno društvo otvori letošnja sezono dne 6. nov. ob 3. uri popoldne s Finžgarjevo: „Naša kri“, katero ne sme nihče zamuditi. Vsed tega vas na predstavo že danes opozarjamo.

V nedeljo smo imeli v okviru misijonskega tedelja tudi dobro uspešno misijonsko akademijo v dvorani.

Med vaje za obrambo pred zračnim napadom štejemo tudi zatemanje kraja, katero smo že dvakrat imeli. Ljudje se povečini drže predpisov, tako da se je zatemanje dobro izvedlo. Pred tedni smo pa imeli tudi predstavo g. dr. Bohinca o „strupenih plinih“, katero bi pa moralo biti radi važnosti dosti boljše obiskano.

Propust, katerega je gradil okrajni cestni odbor na Zg. Brniku, je gotov. Pretekli teden je bila cesta zopet odprta za promet. Za potok Vaščo je v dolžini 30 m v preseku čez banojnsko cesto napravljen jarek, pokrit s cementno ploščo. S tem je ublažen ovinek, ki ga dela potok pri izlivu v Reko, in tako odpravljen zastoj vode, ki je ob večjem deževju povzročal, da je bila preplavljena cesta in okoliška dvorišča. Tako je banovinska cesta, kot okolica veliko pridobila, za kar gre zahvalja cestnemu odboru in merodajnim činiteljem, da so uvideli nujnost tega dela.

HRASTJE

Akademija. Naše prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 30. oktobra ob polni 3. uri otvorno akademijo k letošnji izgradnji sezoni. Ta prireditev bo obenem slavnostna prireditev v počastitev nedelje Kristusa Kralja. Posebno privlačnost akademije tvori prvi nastop našega učnega ustanovskega zbora. Nastopil bo tudi znani prosvetni pevski zbor. V programu je tudi več odbranih nastupov in deklaracij, ki jih naj bo ena od njih. Dalje: telovadba s spremembo tabularijskega zbora (infadenke), karikacij, mladev, pesniških nastopov in drugih.

Vsi naši prijatelji iskreno vabljamo, da se pridružijo našemu prostovoljnemu delu.

Za urednika in izdajatelja odgovarja

F. O. Šmartin

Predsedstvo in načelstvo F. O. obvešča vse člane in mladce, da se vrše redni fantovski sestanki vsako sredo ob 8. uri zvečer.

- Red telovadbe pa je sledeči:
 - Telovadba za člane:
 - orodna telovadba v lorkih in petkih ob 7. uri zvečer, proste vaje in gimnastika pa v petkih ob 8. uri zvečer.
 - Telovadba za mladce:
 - v sredah ob polni 7. uri zvečer
 - Telovadba za naraščajoče:
 - v nedeljah ob 1. uri popoldne.

* Pozivamo vse članstvo, da se redno udeležuje določenih sestankov in telovadnih ur, ker je naslednje leto prav tako važno, da se temeljito in vsestransko pripravljamo.

Ob enem pa bratsko vabimo v naše vrste nove somišljenike, ki do sedaj še niso bili vključeni v naš krog. Vsakdo ima pravico uživati sadove, ki jih nudi naša širokogrudna duševna in telesna vzgoja, ne glede na stanovske razlike. Novi člani pristopajte torej k nam brez kakih predsodkov in prepričajte se o veliki vrednosti naših namenov z močjo naše skupnosti. Kajti samo z duševno in telesno vzgojo, ki nam jo dajejo F. O., ki strememo k izoblikovanju čim bolj harmoničnega, to je celega sodobnega človeka, moremo biti kos današnjim težkim zahtevam, ki jih življenje tirja od nas. Danes se samo v F. O. more v skupni moči dosegati to, kar je poedincem nemogoče. Samo ZFO nam nudi ta edinstven sistem v vzgoji naroda, ker daje sodobno odgovarjajoče prepotrebno krepilo v dosego življenjskega človeka, zraven pa tudi potrebno razvedrilo in vse to, kar današnji mladini pri-manjkuj.

Bog živi!

Predsedstvo in načelstvo F. O. Šmartin.

DELAVSTVO

Člani in članice strokovne organizacije ZZZ v Kranju se vljudno vabijo na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 30. oktobra ob 9. uri popoldne v dvorani Ljudskega doma v Kranju. Na programu je nova kolektivna pogodba za tekstilno delavstvo. Vabijo se tudi vsi naši prijatelji in somišljeniki delavskega pokreta. — Bog živi!

Iz pisarne Kmečke zveze

Te dni je izšel koledarček Kmečke zveze za l. 1959. Obširen je, kot še nobeno leto do sedaj in vsebuje mnogo strokovnih navodil za vse tabele, ki jih potrebuje kmet v vsakdanjem življenju. Opremljen je s svinčnikom in vezan v močno platno. Cena je kljub pretežno tabelaričnemu stavku in obsegu 280 strani ostala enaka prejšnjim letom, to je din 10.— za 1 komad.

Koledar ne bo služil samo članom Kmečke zveze, ampak tudi vsem onim, ki se ukvarjajo s praktičnim delom.

Člani Kmečke zveze ga naročajo pri odborih svojih krajevskih kmečkih zvez, vsi ostali ga pa dobijo v knjižarnah ali v glavni pisarni v Ljubljani, Miklošičeva c. 17.

Š a h

Sahovski turnir za prvenstvo Stražišča se bliža koncu prve polovice. Moči so tako izenačene, da se tabela vsak trenutek menja, zato je sedaj še nemogoče reči, kdo bo ostal zmagovalac na turnirju. Momentalno se vidi, da nekateri igralci uhajajo naprej in hočejo ustvariti grupo zase, kar pa ni verjetno, da bi se jim posrečilo. Največ izgledov za končni plasman ima Drnovšek Lojze, ki je zadnji čas v izredno dobri formi.

Rezultati po sedmem kolu pa so sledeči: 1. Berčič Lojze 5 in pol, 2. Drnovšek Lojze 5 in pol, 3. Urbanc Ivo 5, 4. Berčič Mirko 4 (1), 5. Gros Marjan 4, 6. Bajželj Peter 3, 7. Prajzinger Oskar 3, 8. Hafner Vinčo 2 in pol, 9. Hlebce Franc 2, 10. Berčič Lovro 1 in pol (4), 11. Pagon Franc 1 (1).

P O Z I V

V smislu določil člena 31. Uredbe o likvidaciji KMETSKIH DOLGOV zapade DNE 1. NOVEMBRA 1938 v plačilo TRETI LETNI OBROK (III. ANUITETA).

Vsled razpisa ministrstva financ z dne 6. oktobra 1938 št. 57.931-VI. oz. državke finančne direkcije v Ljubljani z dne 21. oktobra št. 251/135-III-1938 se pozivajo vsi dolžniki, da zapadli obrok - kakor tudi še eventualno neplačani I. oz. II. obrok - V LASTNEM INTERESU TAKOJI PORAVNAJO z vplačili jim postojne položnicami ter se na ta način IZOGNEJO ZAMUDNIM OBRESTIM TER VISOKIM EKSEKUCIJSKIM STROSKOM.

Davčna uprava v Kranju, dne 25. oktobra 1958

Seif upravn. davčni inšpektor: Prudič, L. I.

MALI OGLASI
Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0'50. Najmanjši znesek je 6 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane t. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Proda se velik železen štedilnik, rabljen toda dobro ohranjen. Delavski dom, Kranj.

16 leten fant bi se rad izučil krojaške obrti, da bi imel hrano in stanovanje pri mojstru. Naslov v upravi.

Gospodična z gospodinjško šolo, ljubiteljica otrok, želi službo pri boljši rodbini. Naslov v upravi.

Odda se lepo sončno in mirno trisobno stanovanje s pritlikinami. Naslov v upravi.

Prodajam manjšo enostanovnico na hišo. Primskovo št. 44

Kompletno trisobno stanovanje s kopalnico se odda takoj. Poizve se v Hranilnici in posojilnici (Ljudski dom) v Kranju

Kuharico, zmožno dobre meščanske kuhe, vajeno finega gospodinjstva, sprejemam takoj. Poizve se pri Krč Anici, Kranj, Blejska c. 4.

Oddam opremljeno sobo z dvema posteljama boljšima gospodoma s 1. novembrom. Poizve se v trgovini Suleer, Primskovo.

Prodajam 4 cevni malo rabljen radio aparat. Naslov v upravi.

Prodajam malo rabljeno peč „Zephir“. Naslov v upravi.

Sprejme se kuharica popolnoma samostojna, snažna z boljšimi spričevali. Ponudbe na tkalnico Anton Božič, Kranj.

Izgubila se je zlata zapestnica. Pošten najditelj se naproša, da jo vrne proti dobri nagradi na upravništvu „Gorenjca“.

Zatekel se je črn jazbecar (Dackel), sliši na ime Bobi. Odda naj se na Vidovdanski c. 1.

Vljudno naznanjam cenj. občinstvu, da sem prevzela gostilno „Rozman“ na Zgornji Beli. Za obilen obisk se priporoča PRAPROTNIK MARICA

Ugoden nakup!

Hiša, vrt in njiva 4000 m² v Čirčeah din 40.000. Gozd v Vogljah, lep za steljo po din 2- za m². Več stavbišč v Kranju. Krasnica hiša na Kalvariji pri Stražišču za din 180.000-. Enonadstropna hiša v Stražišču ob cesti, pripravna za trgovino din 120.000-. Mala hišica proti Mali Rupi za din 38.000-. Več različnih hiš na Primskovem, v Čirčeah in Stražišču od din 35.000- dalje. Dve večji hiši z gostilno v Kranju, pripravni za vsako obrt.

Več pri L. Rebolj - Kranj trgovec s posesti.

Fotografirat na dom brez povzika cene pride FOTO JUG, - KRANJ

VINO

Za težko delo je močno vino! Dobite ga najlažje v Centralni vinarai v Ljubljani — Frankopanska ul. 11

„ZEPHIR“ peči
„H“ in „F“ peči
Dimne cevi in kolena
po izredno znižanih cenah priporoča znana trgovina z železino
P. Majdič „Merkur“ Kranj

Nič Vam ni treba kupovati starih popravljenih žarnic
ker dobite
že nove po din 6'50
pri
DRAGO SCHILLING-u
Oglejte si istotam zalogo novih radio - aparatov

Za žene! Za neveste!
B. BRANGUS
Zlatar in srebrni čenčec v Kranju
Zlato in srebro kupujem po najvišji dnevni ceni!